(7)

.: א"ר אלעזר (בר) [א"ר] אבינא, כל האומר (תהלים קמה) "תהלה לדוד" שלש פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב, מ"ט אילימא משום (דכתיב ביה אלפא) [דאתיא באלפא] ביתא לימא "אשרי תמימי דרך" (שם קיט) דאתיא בתמניא אפי, אלא משום דכתיב ביה (שם קמה) "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" לימא הלל הגדול דכתיב ביה (שם קלו) "נותן לחם לכל בשר", אלא משום דאית ביה תרתי. אמר ר' יוחנן מפני מה לא נאמרה נו"ן ב"אשרי", מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, שנאמר (עמוס ה') "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", במערבא מתרצי לה הכי, "נפלה", ו"לא תוסיף" לנפול עוד, "קום בתולת ישראל". אמר ר' נחמן בר יצחק אפילו הכא חזר דוד וסמכה ברוח הקודש, שנאמר (תהלים קמה) "סומך ה' לכל הנופלים":

(8)

כא. אר"א בר אבינא כל האומר "תהלה לדוד" ג"פ בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב, מ"ט אילימא משום דאתי באלפא ביתא לימא "אשרי תמימי דרך כו'", אלא דכתיב בי' "פותח את ידך כו'" אלא משום דאית בי' תרתי. ההכנה שיכין האדם עצמו אל השלמות האמיתית תהי' באמצעות שני דברים: האחד, שיאיר לו אור השכל הנובע מהתוה"ק לדעת את קונו, והב', שלא יהי' לו מפריע מטרדות העוה"ז. והנה אף מי שאור שכלו תמיד עמו, אפשר שיפשע ויטה מדרך הישר ע"י הטרדות המטרידות אותו. והנה המשגב להנצל מסבך הטרדות הוא הבטחון. ע"כ אף כי נשגב השבח שנאמר באלפא ביתא, שכולל כל אותיות התורה, ובסגולת אמירתן יאירו עליו אורות התוה"ק בכללם, עכ"ז עוד לא הגיע אל החפץ עד שיהי' ג"כ שלם בבטחון. והבטחון עצמו עוד לא יועיל לו, כ"א בהיותו ע"י מנוחת נפשו משתלם לדעת את קונו כל אשר תוכל נפשו שאת מאורות התורה, שתוכל להכילם. ע"כ אז הוא מובטח לעוה"ב בהיות בו שני אלה, שקונה ע"י "תהלה לדוד" האמור באלפא ביתא, ויש בו "פותח את ידך", המעיר את הבטחון ומסיר את הטרדא שיוכל להיות משתלם כפי השגת אור שכלו. ובילדותי אמרתי, כי אמונת חידוש העולם מורה שבח שיש בו א"ב, שע"י אותיות התוה"ק ברא את עולמו, כדאי' בהקדמת הזוהר. ואמנם יש מינים שאמרו "עזב ד' את הארץ"[1]. ע"כ צריך שתלוה לאמונת החידוש אמונת ההשגחה, ואז יהי' שלם בדעות הראויות לאיש אמונים משלמי אמוני ישראל, ויהי' מובטח לעוה"ב, ומורה "פותח את ידך" על ההשגחה.

כא. 1. יחזקאל ח יב.

(9)

כב. א"ר יוחנן, מפני מה לא נאמר נו"ן ב"אשרי", מפני שיש בה מפלה לשונאיהן של ישראל שנאמר "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל כו'". הנה ביארנו שענין "אשרי" המכופל בקדושת אלפא ביתא ובפסוק "פותח את ידך", המורה על עוצם השלמות של השגת כל האורות השכליות המושפעות, והרחקת כל הטרדות המפריעות מהשגת התכלית. והנה באמת עוצם זו התכלית אינו בנמצא כלל כעת בזמן הגלות, רק הוא מזומן לעוה"ב, ע"כ האומרו מובטח שהוא בן עוה"ב, שאין מקום בעוה"ז לקבלת זו השלמות. והנה, כבר ביאר החסיד רמ"ח לוצאטו ז"ל, בספרו אדיר במרום[1], בענין מה שקץ גלותינו זה הוא סתום וחתום, וכדחז"ל[2] ליבא לפומא לא גלי, דהיינו שבעצם כח הגלות אין בו כח הגאולה כלל, וזהו מקושיה של הגלות עצמה, עד שהגאולה שלה היא רק מצד כח אחר נשגב ממנה, ולא בעצם כח הגלות. וזהו מש"כ נפלה ולא תוסיף קום, פי' הנפילה היא נפילה כזאת, שמצדה היא בלי קימה ח"ו, רק שתבא קימה מכח עליון שאינו בכח הנפילה כלל. ע"כ רמז כי בעוה"ז אין מקום כלל לזו השלמות מצד הנפילה, כ"א מצד כח אחר. ע"כ "אשרי" שיש בו ההכנה של השלמות העתידה, לא נאמר בו נו"ן, להורות שמצד הנפילה א"א שתושג השלמות הנרצה מצד "אשרי", כ"א מצד כח נשגב עליון שהוא כח הגאולה הבא ממקום אחר. והנה מצד כח הנפילה של הגלות, שהוא קשה כ"כ שאין כח הגאולה נראה בה כלל, הי' ח"ו מקום להתמוטטות רגליהם של שונאי ישראל לגמרי, אלא שאע"פ שאין כח הגאולה נראה בהגלות המרה והנמהרה הזו, מ"מ הוא מתנוצץ בה, וע"י התנוצצות של כח הגאולה נמשך הקיום, שלא יהי' ח"ו כליון חרוץ. וזהו ש"אע"פ כן סמכן דוד ברוה"ק", אע"פ שאין כח הגאולה נראה בתורת קימה, מ"מ בדרך סמיכה שהיא דרך התנוצצות כדי להמשיך הקיום, שלא תאבד תקוה חלילה, דבר זה נמצא, וזהו ענין הסתר פנים, שרק הסתר יש, ולא חלילה החזרת פנים לגמרי.

כב. 1. ו א. 2. קהלת רבה יב י.

(10)

וצונו לקרוא את ההלל. הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף (שבת קי"ח). מצד ערכה המוסרי טובה היא ההתפעלות הנפשית כשהיא באה מזמן לזמן, אבל בהיותה מתמדת ותכופה תאבד פעולתה הראויה ותמשיך פעולה נגדית, מכבידה ומטשטשת, המחלשת את כחה המוסרי. ומצד ההערכה השכלית טובה היא ההתפעלות הנפשית, הבאה לפי מדת כח ציורו של מקבל הרשמים, המתפעל על ידם, כשהם מפליאים בתחדשותם. אמנם ההתפעלות התמידית מורה שהיא באה לא רק מצד התחדשות הרושם אצל המקבל כי־אם מצד הפלא שבעצם הענין. והקורא הלל בכל יום מורה כי ההתפעלות היא עצמית, והרי זה מחרף ומגדף, כי מה נחשב כל פלא לעומת כחו הבלתי־בעל־תכלית של אדון כל המעשים ב"ה. ואינו ראוי מצד ההשקפה האמתית כי־אם לפרקים מצד כח המתפעל שבנפש.

ערוץ מאיר - הערוץ שלי ליהדות www.meirtv.co.il